

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XVII.

č.3 (192)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

Pripravujeme sa na veľké jubileum

V dnešnom pokračovaní článkov o významných udalostiach viažucich sa k 400 ročnej turzovskej farnosti, kontinuálne nadväzujeme na predošlé udalosti.

FARNOŠŤ TURZOVKA POČAS 17. STOROČIA

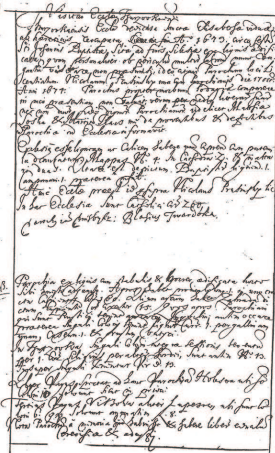

Mikuláš Esterházi.

Po vymretí Turzovcov v roku 1626 sa majiteľom Bytčianskeho panstva stal Mikuláš Esterházi, ktorý, si do sídla panstva pozval jezuitskú misiu. Jezuiti neposobili len v samotnej Bytči, ale misijné spravovali širšie okolie, kde patrila aj príslušná oblasť Kysúc. Vďaka ich činnosti, konverzii zemepanov a celkovo nastolenému kurzu rekatolizácie, sedemdesiat storočie poznáme, ako veľmi turbulentné, storočie náboženských sporov a ozbrojených konfliktov a predovšetkým protihabsburských povstaní. Keďže povstania sa niesli, hoci viac v proklamatívnej rovine a v znamení boja za náboženskú slobodu, mali vplyv aj na náboženský život obyvateľstva. Napr. existujúce kostoly viackrát počas tohto storočia menili svojho majiteľa. Obdobne tomu bolo aj v Turzovke. Okolo roku 1632 odňal zemepan miestnym evanjelikom kostol a začali ho užívať katolíci. Táto situácia trvala až po uzatvorení Viedenského mieru v roku 1645 po povstaní Juraja I. Rákócioho, kedy bolo nariadené, aby katolíci vrátili kostoly evanjelikom. V Trenčianskej stolici bol medzi vrátenými majetkami menovaný aj turzovský kostol. Skutočne sa tak stalo a 9. mája 1647 snemová komisia vrátila všetky majetky (kostol, faru i školu) turzovským evanjelikom. V priebehu tohto obdobia pôsobil v Turzovke ako evanjelický farár Ján Rajtini,

ktorý bol viackrát zbavený svojho úradu, podľa aktuálnej politicky - náboženskej situácie. Je však veľmi pravdepodobné, že tento Ján Rajtini aj po definitívnom prevzatí kostola katolíkom ostal žiť v Turzovke, pretože toto priezvisko sa hojne vyskytuje v najstaršej matrike.

Po odhaliení Vešeleného sprisahania v roku 1669 nasledovali tvrdé represálie zo strany cisárskeho dvora. Sprisahanie bolo využitá aj na potlačenie náboženskej slobody a reštitúciu katolíckej viery. Evanjelici užívali kostol v Turzovke až do konca júna 1673, kedy kostol znova zaujali miestni katolíci. V tej dobe počítala katolícka menšina v Turzovke okolo 200 duší. Od tých čias postupne evanjelikov v obci ubúdalo, hoci ešte na konci 90. rokov 17. storočia boli stále v miernej početnej prevahе. Až na konci storočia definitívne prevládla katolícka konfesia, ktorá sa stala dominantnou aj v nasledujúcom období (v roku 1700 bolo v Turzovke už 868 katolíkov a iba 301 evanjelikov).

Kanonicná vizitácia z roku 1674.

Prvým prameňom informujúcim o katolíckej farnosti bolo kanonicná vizitácia, ktorú 19. októbra 1674 vykonal vtedajší trenčiansky archidiakon a dubnícky

farár Juraj Novosedlík. Zaujímavé však na vizitácii bolo, že archidiakon ani neprišiel na „tvár miesta“, ale nechal si zavolať farára - licenciatu Mikuláša Pružinského s farníkmi do Kysuckého Nového Mesta, kde vizitoval miestnu farnosť. Dôvodom vraj bolo **nebezpečenstvo potulujúcich sa zbojníkov** a tak sa vizitátor, ako sám píše, Turzovku **neodvážil navštíviť osobne**. Akoby toho nebolo dosť, nemohol prísť osobne ani farár, ktorý trpel na dnu, preto poslal dvoch dôveryhodných farníkov - Mateja Šoška a Martina Tkáča, aby Novosedlíka informovali o stave farnosti. Aj z toho vidieť, že vtedajšie pomery v tomto horskom kraji boli ešte i v tretej štvrtine 17. storočia skutočne drsné. Ďalšou zaujímavosťou farnosti bolo, že ju síce spravoval Mikuláš Pružinský, ktorý ale nebol riadne vysväteným kňazom, bol len farár licenciat. Títo licenciat boli závislí od najbližšieho riadne vysväteného kňaza. Právomoc licenciatom bola obnovovaná z roka na rok, mali len niektoré kompetencie, napr. mohli pochovávať či krstíť. Služiť sv. omšu či vysluhovať iné sviatosti musel najbližší kňaz a tým bol pre Turzovku jezuita Blažej Tvardoka. Vo vizitácii sa ďalej uvádza, že vo farnosti žije asi 200 katolíkov, je tu postavený drevený kostol a fara spolu s hospodárskymi budovami a pripojenou záhradou. Fara vlastní polia ako jeden sedliak, rozsah jedného je 60 korcov, druhého 15 korcov. Rolníci boli povinní kňazovi polia orat, žliari brániť. Okrem toho, každý sedliak odovzdával farárovi ročne jeden voz dreva, jednu slepičku, syr a hrudu masla. V Turzovke každý sedliak, ktorých je 13 mal platiť po 13 denárov a odovzdávať po 1 korci pšenice a jačmeňa. **K fare patrili aj obce Olešná a Vysoká inak nazývaná Lúpežov**. V Olešnej platilo 10 sedliakov tak ako v Turzovke. Vo Vysoké bolo v danej dobe 6 sedliakov, ktorí ročne platia 8 zlatých. Štolarne poplatky boli stanovené nasledovne: od krstu 6 denárov, od úvodu rodička - slepička, vosková svieca a koláč, od sobáša bola ľubovoľná štola, od úvodu novorodička - slepička, koláč a ručník alebo namiesto toho 12 denárov, od pohrebu ľubovoľná štola, od kázne 1 zlatý.

Mgr. DRAHOMÍR VELIČKA, PhD.

POTEŠILO NÁS

- že Turzovská televízia odvysielala minulý mesiac vo vydání Televíznych novín aktuálny rozhovor s prezidentom Spolku Ivanom Gajdičiarom st. a predsedom OZ TERRA KISUCENSIS, historikom Mgr. Drahomírom Veličkom, PhD., na tému zriadenia Mestského múzea v Turzovke.

- že Komisia mládeže, vzdelávania, školstva a kultúry MsZ v Turzovke si na svojom zasadnutí 26. februára 2015 vytýčila za jednu zo svojich priorit pre toto funkčné obdobie, zriadenie Mestského múzea.

Prijala odporúčanie pre vedenie mesta ukončiť vypratanie priestorov po bývalej pošte do konca marca 2015 a ich následnú adaptáciu pre zriadenie stálych expozícií o histórii mesta. Predpokladá sa, že štátut múzea prijme mestské zastupiteľstvo do konca júna t.r.

- že pravidelnými stretnutiami členov prípravného výboru sa v Turzovke pripravuje na piatok 29. mája 2015 podujatie NOC KOSTOLOV s bohatým kultúrnym - duchovným programom, ktorého

spoluorganizátorom je aj náš Spolok. Podujatie, ktoré sa bude konať v rámci oslavy 400. výročia vzniku turzovskej farnosti má už časový harmonogram a pripravuje sa vydanie osobitného programového plagátu.

- že môžeme opäť poopraviť - doplniť štatistiku návštevnosti našich webových stránok, ktorú sme uverejnili v minulom čísle. Začiatkom tohto mesiaca prekročil počet originálnych IP adries číslo 52 000 a počet krajín, z ktorých sú návštevníci, stúpil na 104.

BLAHOŽELÁME

V marci oslávi okruhle životné jubileum člen nášho Spolku

Ing. PAVOL NEKORANEC
Pezinok

Želáme mu všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a v ďalšom živote veľa šťastia, úspech a rodinnú pohodu. Aj touto cestou ďakujeme za všetko, čo v prospech nášho Spolku doteraz vykonal.

VÝZVA

Spolok priateľov Turzovky aj pre tento rok splnil všetky podmienky na to, aby sa mohol stať prijímateľom 2 % podielu zaplatených daní z príjmov právnických a fyzických osôb. Pretože je tu znova termín podávania daňových priznaní, žiadame všetkých členov Spolku, ale aj čitateľov KYSÚC, sympatizantov, partnerov a sponzorov, aby pri podávaní vlastného daňového priznania za rok 2014, nezabudli do rubriky VYHLÁSENIE, ako prijímateľa podielu uviesť naše občianske združenie. Budeme vďační každému, kto sa rozhodne venovať nám svoj podiel, rovnako aj Vaším rodinným príslušníkom, priateľom a známym, ktorých v našom mene vyzvete na takúto pomoc. Okrem Vášho šlachetného úmyslu prispieť na dobrú vec je však potrebné, aby ste do príslušného VYHLÁSENIA v tlačive daňového priznania uviedli tieto údaje:

IČO: 3 6 1 4 4 5 1 7

Právna forma: OZ podľa zákona č. 83/1990 Zb.

Obchodné meno (názov): SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY

Ulica: Jaskóvka Číslo: 56 PSČ: 023 54 Obec: Turzovka

Všetkým, ktorí sa rozhodnú aj takýmto spôsobom podporiť našu činnosť, vopred srdečne ďakujeme.

PRIPOMÍNAME SI

V pondelok 23. marca 2015 uplyne 95 rokov od času, čo sa v Turzovke narodil neurológ

MUDr. ŠTEFAN COMOREK
Jeho otec Jozef bol turzovský poštár, matka Mária, rod. Michalisková, mali spolu 8 detí, z nich Veronika zomrela ako malé dievča. V tom čase malo rodín dávalo deti na remeslo, tobž na štúdium, ale jeho rodina bola výnimkou. Anna bola vyučená krajčírka, Terézia poštová úradníčka, Mária učiteľka, Jozef strojár, Ladislav právnik (emigroval do USA), Štefan lekár a František krajčír. Štefan Comorek vychodil v Turzovke obecnú i mestiansku školu, potom navštevoval

Gymnázium v Kláštore pod Znievom, kde v r. 1939 maturoval. Krátko pracoval ako daňový elév na Daňovej správe v Trenčíne (4 mesiace). Po obdržaní štípendia začal študovať na LF UK v Bratislave. V čase SNP štúdium prerušil, bol členom turzovskej ilegálnej skupiny a členom revolučného ilegálneho výboru (zdravotný referent). VŠ ukončil r. 1947 a začal pracovať ako neurológ v Bratislave a Pezinku, neskôr v Košiciach a Brne. V r. 1952 - 1980 pôsobil v nemocnici v Žiline ako neurológ a neskôr ako prednosta neurológického oddelenia. Od r. 1980 bol neurológom v OÚNZ Dolný Kubín - Trstená. Zastával demokratické princípy, nikdy nebol členom žiadnej strany, za svoj postoj bol prenasledovaný a odsúdený. V Prahe na Pankráci a väznili 16 mesiacov za poburovanie a hlásenie protikommunistických postojov. Od ďalšieho prenasledovania ho zachránilo to, že bol uznávaným odborníkom vo svojej profesii. Oženil sa r. 1951, manželka Olga, rod. Bartošová bola zdravotná sestra. Mali spolu 3 deti - Jozefa, Veroniku a Štefana. Vo svojom voľnom čase bol vášnivým rybárom. Zomrel 1.3.1986 v žilinskej nemocnici.

V nedeľu 29. marca 2015 uplyne 45 rokov od času, čo v Bratislave zomrel novinár, spisovateľ a divadelník

FERDINAND DVORÁN
Narodil sa 10.3.1901 v Turzovke ako jedno z dvojčiat (brat Samuel). Jeho otec bol Gabriel Hoffman, matka Augustína, rodená Hochfelder. Manželkou mu bola Margita,

rodená Schwarzová. Absolvoval reálku v Žiline, obchodnú akadémiu v Martine (1918). Prihlásil sa do družiny Slovenských dobrovoľníkov Turčianskeho okresu. Po demobilizácii pracoval na notárskom úrade v Turzovke (1920 - 1921) a venoval sa ochotníckemu divadlu. Potom pracoval v pravotárskej kancelárii JUDr. J. Hranca v Čadci a redigoval KYSUCKÚ TRÚBU (1925 - 1927). Od roku 1927 žil v Bratislave, pracoval na viacerých miestach, po roku 1938 bol za ilegálnu činnosť viackrát väznený, zapojil sa do protifašistického hnutia. Po vojne bol redaktorom odborárskych novín, vydal viaceré odborárske publikácie. V rukopisoch zanechal beletriu - zborník aforizmov, zbierku poviedok a román s tematikou 1. svetovej vojny.